

تاریخ آزمون: ۹۸/ ۰۲ / ۲۸ مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		باسمه تعالی مدیریت آموزش و پرورش ناحیه ۴ دبیرستان غیر دولتی هدی (دوره‌ی دوم) آزمون نوبت دوم سال تحصیلی ۹۷-۹۸ تعداد صفحات: ۶ تعداد سؤال: ۲۸		کلید سؤالات امتحان درس: علوم و فنون ادبی (۲) پایه: یازدهم رشته: انسانی نام دبیر: خانم مقدّمی											
															
بارم	شرح سوالات			ردیف											
	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)			الف											
۲۵٪	۱. یک مورد از علل گرایش شاعران فارسی زبان به دربار هند را در قرن دهم بنویسید. ۱. کم توجهی شاهان صفوی به شاعران ۲. شاعرنوازی و ادب‌گرایی سلاطین هند														
۵٪	۲. نثر «بینابین» چه ویژگی‌هایی دارد؟ نثری نه چندان ساده و نه چندان دشوار که قصد نویسندۀ در اصل آسان نویسی بوده است.														
۱	۳. در جدول زیر موارد (الف) را به موارد (ب) با توجه به روابط بین آن‌ها وصل کنید. <table border="1"><thead><tr><th>الف</th><th>ب</th></tr></thead><tbody><tr><td>خلّاق‌المعانی الثانی</td><td>ابن یمین</td></tr><tr><td>ترکیب‌بند عاشورایی</td><td>مثنوی جمشید و خورشید</td></tr><tr><td>قطعات اخلاقی</td><td>کلیم کاشانی</td></tr><tr><td>سلمان ساوجی</td><td>محتشم کاشانی</td></tr></tbody></table>			الف	ب	خلّاق‌المعانی الثانی	ابن یمین	ترکیب‌بند عاشورایی	مثنوی جمشید و خورشید	قطعات اخلاقی	کلیم کاشانی	سلمان ساوجی	محتشم کاشانی		
الف	ب														
خلّاق‌المعانی الثانی	ابن یمین														
ترکیب‌بند عاشورایی	مثنوی جمشید و خورشید														
قطعات اخلاقی	کلیم کاشانی														
سلمان ساوجی	محتشم کاشانی														
۵٪	۴. درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) قالب مسلّط شعری در سبک هندی قصیده است: نادرست ب) غزل‌های خواجوی کرمانی بر اشعار حافظ تأثیرگذار بوده است: درست														
۵٪	۵. هر کدام از کتاب‌های زیر در چه موضوعاتی نوشته شده است؟ الف) مجالس المؤمنین: زندگی نامه ب) عین‌الحیات: عرفان														

۶. در سبک عراقی ستایش عشق به جای ستایش خرد در سبک خراسانی جایگزین می‌شود.	۲۵٪
۷. هر کدام از موارد زیر در کدام قلمرو (زبانی، ادبی و فکری) شعر سبک هندی قرار می‌گیرد؟ الف) معنی‌گرا بودن شعر: فکری ب) ورود لغات آداب و رسوم هندی: زبانی	۵٪
۸. مهم‌ترین کانون ادبی در قرن دهم کدام شهر بود؟ اصفهان	۲۵٪
۹. عبارت زیر معرف کدام شاعر است؟ صائب تبریزی «معروف‌ترین شاعر سبک هندی که در غزل‌سرایی مشهور بوده و او را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند»	۲۵٪
ب	زیبایی‌شناسی (۶ نمره)
۱۰. در ابیات زیر تشبیه‌های فشرده و گسترده را بیابید. الف) خانه دل ما را از کرم عمارت کن پیش از آن که این خانه رو نهد به ویرانی فشرده ب) مانند پنبه‌دانه که در پنبه تعبیه است اجرام کوه‌هاست نهان در میان برف گسترده	۵٪
۱۱. در تشبیه زیر «وجه شبه» را مشخص کنید. «دانا چو طبله عطار است؛ خاموش و هنرنامی »	۲۵٪
۱۲. در بیت زیر مجاز و معنای آن را مشخص کنید. مجاز از مردم جهان دل عالمی بسوزی چو عذار برفروزی تو از این چه سود داری که نمی‌کنی مدارا	۵٪
۱۳. در بیت زیر «قرینه» را مشخص کنید. چرا چون لاله خونین دل نباشم که با ما نرگس او سرگران کرد	۲۵٪
۱۴. در بیت‌های زیر انواع استعاره (مصرّحه و مکنّیه) را مشخص کنید. الف) هزار نقش برآرد زمانه و نبود یکی چنان که در آئینه تصور ماست مکنّیه ب) صبحگاهی سرخوناب جگر بگشاید ژاله صبحدم از نرگس تر بگشاید مصرّحه	۷۵٪

	پ) ای سرو پای بسته به آزادگی مناز آزاده من که از همه عالم بریده‌ام مکنیه	
۵٪	۱۵. در موارد زیر مفهوم استعاره‌های مشخص شده را بیان کنید. الف) آیینه‌ات دانی چرا غماز نیست؟ چون که زنگار از رخسار ممتاز نیست گناه و آلودگی ب) شب را به بوستان با یکی از دوستان اتفاق مثبت افتاد؛ گفتی که خرده مینا بر خاکش ریخته و عقد ثریا از تاکش آویخته. خوشه انگور	
۵٪	۱۶. استعاره زیر را به یک تشبیه کامل تبدیل کنید. نه / این برف را / سر باز ایستادن نیست / برفی که بر ابرو و سر و روی ما می‌نشیند. موهای سفید مثل برفی سفید است که بر سر و ابروی شاعر ریخته است.	
۵٪	۱۷. در بیت زیر، استعاره را بیابید و مشخص کنید آن استعاره، کدام رکن باقی مانده از تشبیه است؟ بشکن دل بی‌نوای ما را ای عشق این ساز شکسته‌اش خوش‌آهنگ‌تر است مکنیه، مشبه	
۷۵٪	۱۸. کنایه‌ها را در عبارتهای زیر بیابید. الف) در هر طرف ز خیل حوادث کمین‌گهی است زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر ب) به تیغم گر گشود، دستش نگیرم و گر تیرم زند منت پذیرم پ) عاقل چون خلاف اندر میان آید، بجهد و چون صلح بیند، لنجر بنهد.	
۱	۱۹. مفهوم کنایی عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) ای گل بوستان‌سرا، از پس پرده‌ها درآ بوی تو می‌کشد مرا، وقت سحر به بوستان جلوه‌گری کردن ب) اکنون همچون علمای زمان در علوم موی می‌شکافند. دقت و ریزبینی داشتن	
۵٪	۲۰. کنایه در لغت به چه معناست؟ پوشیده سخن گفتن	
	پ نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)	
۱ / ۵	۲۱. شعر زیر را بخوانید و به موارد خواسته شده، پاسخ دهید. مرا تو غایت مقصودی از جهان ای دوست هزار جان عزیزت فدای جان ای دوست	

	چنان به دام تو الفت گرفت مرغ دلم که یاد می‌نکند عهد ایشان ای دوست گرم تو در نگشایی کجا توانم رفت به راستان که بمیرم بر آستان ای دوست مرا رضای تو باید نه زندگانی خویش اگر مراد تو قتل است وارهان ای دوست که گفت سعدی از آسیب عشق بگریز به دوستی که غلط می‌برد گمان ای دوست الف) دو مورد از ویژگی‌های زبانی آن را بنویسید. جمله‌های ساده و کوتاه، کاربرد کلمات عربی، جهش ضمیر، کاربرد می به جای همی، استفهام انکاری، حذف به قرینه معنوی، درهم آمیختگی واژگان نو و کهن. ب) دو مورد از ویژگی‌های ادبی شعر را بنویسید. قالب: غزل، ردیف: ای دوست، قافیه: جهان، جان و... کاربرد آرایه‌های ادبی (مراعات، تشبیه، کنایه، جناس، حسّامیزی، جناس تام) پ) ویژگی فکری حاکم بر شعر چیست؟ ستایش عشق، شرح فراق، غم گرایی، توجه به رضای معشوق
۱	۲۲. متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید: «مجموعه‌ای می‌بایست از هر دو عالم روحانی و جسمانی که هم محبت و بندگی به کمال دارد و هم علم و معرفت به کمال دارد تا بار امانت مردانه و عاشقانه در سفت جان کشد» الف) متن را از نظر زیبایی‌شناسی بررسی نمایید. (ذکر دو مورد کافی است) تضاد، تشبیه، تلمیح، مراعات، سجع، تشخیص ب) ویژگی‌های فکری متن را بیان کنید. متن عرفانی است و به خلقت انسان اشاره دارد. چون انسان دو بُعد جسمانی و روحانی دارد پس لایق به دوش کشیدن امانت الهی است.
۵٪	۲۳. ابیات زیر را از نظر مضمون بررسی کنید: بیان تجربیات روزمره با آرایه‌های ادبی و زبان محاوره بخیه کفشم اگر دندان نما شد، عیب نیست خنده می‌آرد همی بر هرزه گردی‌های من ریشه نخل کهنسال از جوان افزون تر است بیشتر دلبستگی باشد به دنیا پیر را
۵٪	۲۴. با توجه به متن زیر دو مورد از ویژگی‌های سبک هندی را بیان کنید:

	«از طبقهٔ علیّه شعرا که ناظران مناظم سخن‌پیرایی و پیرایه‌بندان سلسلهٔ معنی‌آرایی‌اند در آن هنگام در اردوی معلّا و ممالک محروسه، شاعران سخنور و سخنوران بلاغت‌گستر بی‌شمار بودند در اوایل حال حضرت خاقانی جنت مکانی توجه تمام به حال این طبقه بود». کاربرد فراوان واژگان عربی، مطابقت موصوف و صفت به شیوهٔ عربی، جمله‌های طولانی، سجع، تناسب، ترکیبات متکلف، اشتقاق، پیچیدگی جملات، تتابع اضافات																			
۵٪	۲۵. غزل زیر را از نظر تاریخ ادبیات بررسی کنید. (ذکر دو مورد کافی است) <table><tr><td>من ندانستم از اول که تو بی مهر و وفایی</td><td>عهد نابستن از آن به که ببندی و نیایی</td></tr><tr><td>دوستان عیب‌کنندم که چرا دل به تو دادم</td><td>باید از اول به تو گفتن که چنین خوب چرایی</td></tr><tr><td>شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن</td><td>تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی</td></tr><tr><td>عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت</td><td>همه سهل است تحمل نکنم بار جدایی</td></tr><tr><td>سعدی آن نیست که هرگز ز کمندت بگریزد</td><td>چون بدانست که در بند تو خوشتر ز رهایی</td></tr></table> سعدی سعدی شاعر قرن ۷، غزل عاشقانه را به اوج می‌رساند، او در غزل عاشقانه سرآمدست، غزل‌های او ویژگی سبک عراقی دارد. شعر این دوره نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق است.	من ندانستم از اول که تو بی مهر و وفایی	عهد نابستن از آن به که ببندی و نیایی	دوستان عیب‌کنندم که چرا دل به تو دادم	باید از اول به تو گفتن که چنین خوب چرایی	شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن	تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی	عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت	همه سهل است تحمل نکنم بار جدایی	سعدی آن نیست که هرگز ز کمندت بگریزد	چون بدانست که در بند تو خوشتر ز رهایی									
من ندانستم از اول که تو بی مهر و وفایی	عهد نابستن از آن به که ببندی و نیایی																			
دوستان عیب‌کنندم که چرا دل به تو دادم	باید از اول به تو گفتن که چنین خوب چرایی																			
شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن	تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی																			
عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت	همه سهل است تحمل نکنم بار جدایی																			
سعدی آن نیست که هرگز ز کمندت بگریزد	چون بدانست که در بند تو خوشتر ز رهایی																			
ت	موسیقی شعر (۶ نمره)																			
۲	۲۶. بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید، سپس وزن و نشانه‌های هجایی هریک را در خانه‌ها جای دهید: <table><tr><td>ای به ازل بوده و نابوده ما</td><td>وی به ابد زنده و فرسوده ما</td></tr></table> <table><tr><td>پایه‌های</td><td>ای بِ اَزَل</td><td>بو دِ وُ نا</td><td>بو دِ ما</td></tr><tr><td>آوایی</td><td>وی بِ اَبَد</td><td>زِن دِ وُ قَر</td><td>سو دِ ما</td></tr><tr><td>نشانه‌های هجایی</td><td>- U U -</td><td>- U U -</td><td>- U -</td></tr><tr><td>وزن</td><td>مفتعلن</td><td>مفتعلن</td><td>فاعِلن</td></tr></table>	ای به ازل بوده و نابوده ما	وی به ابد زنده و فرسوده ما	پایه‌های	ای بِ اَزَل	بو دِ وُ نا	بو دِ ما	آوایی	وی بِ اَبَد	زِن دِ وُ قَر	سو دِ ما	نشانه‌های هجایی	- U U -	- U U -	- U -	وزن	مفتعلن	مفتعلن	فاعِلن	
ای به ازل بوده و نابوده ما	وی به ابد زنده و فرسوده ما																			
پایه‌های	ای بِ اَزَل	بو دِ وُ نا	بو دِ ما																	
آوایی	وی بِ اَبَد	زِن دِ وُ قَر	سو دِ ما																	
نشانه‌های هجایی	- U U -	- U U -	- U -																	
وزن	مفتعلن	مفتعلن	فاعِلن																	

۲	۲۷. بیت زیر را تقطیع کرده و وزن و نشانه‌های هجایی آن را بنویسید: ای باد بامدادی خوش می‌روی به شادی پیوند روح کردی پیغام دوست دادی ای بادِ بامِ دا دی خُش می رَ وی بِ شادی پی وَنِ دِ رو حِ کَر دی پی غا مِ دو ست دا دی مفعول فاغلاتن مفعول فاعلاتن (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن) -- U - U ---- U - U --
۲	۲۸. کدام یک از ابیات زیر دارای وزن همسان دولختی است؟ دلیل خود را بنویسید: الف) باز آمدم باز آمدم از پیش آن یار آمدم در من نگر در من نگر بهر تو غمخوار آمدم ب) هر نفس آواز عشق می‌رسد از چپ و راست ما به فلک می‌رویم عزم تماشا که راست هَر نَ فَا سا وا زِ عشق می رِ سَ دَز چَ پِ رَ اس ت ما بِ فَا لَ ک می رَ وِ ی مِ عَ ز مِ تَ ما شا کِ رَ اس ت مفتعلن، فاعلن، مفتعلن، فاعلن - U -- U U - - U - - U U -